



ZONDE HET STREVEN NAAR DE IDEALE MENS

Het geweten is het spoor van de innerlijke evolutie van de mensheid. Achter die ontwikkeling staan de grote Leraren die in meer dan tienduizend jaar de volkeren omhoog hebben geleid. De menswording wordt aangedreven door historische krachten die vrijkomen als God zich in de geschiedenis manifesteert. Daarbij worden idealen geopenbaard die de mentale vooruitgang aansporen. Zonde is slechter te doen dan God van een volwassen mens terecht verwacht.

In het oorspronkelijk in het Grieks geschreven Nieuwe Testament staat voor het latere woord *zonde* de term *harmatia*¹ die zoiets als ‘misser’ betekent: Door fout te handelen mist de mens een innerlijk doel, waarvan hij zich al als kind bewust begon te worden.

Homo sapiens, het *animal rationale*, ontpopt zich in hedendaags onderzoek ook als *animal morale* – biologisch een dier, maar soortelijk met hoogwaardige eigenschappen die bij geen enkel dier voorkomen. Alleen de mens kan abstracta beredeneren en er moreel naar handelen. Onderzoekers komen tot de conclusie dat een aangeboren “universele grammatica van de moraal” moet bestaan, analoog met een eerder ontdekte aanleg voor taal bij ieder mensenkind.²

Tegen de achtergrond van de schuld- en boetetheologie van kerkvaders als Hieronymus hebben de vertalers van de *Oude Latijnse Bijbels* het Griekse *harmatia* vervangen door *sons*, Latijn voor ‘schuldig’, ‘strafbaar’. Daar is bij de kerstening van de Germaanse volkeren het zedelijke schuldbegrip *zonde* van gemaakt dat in hun eigen talen nog niet bestond.³

¹ <http://www.goshencoc.com/SERMON%20FOLDER/Sin/Sin%20-%20harmatia.htm>

² Die Grammatik des Guten, Der Spiegel 31/2007

³ Nederlands Etymologisch Woordenboek, Brill, p. 869

De katholieke moraaltheoloog Karl Hörmann omschrijft *zonde* als “het neen jegens God.”⁴ Mensen voor wie God niet bestaat, zouden in die zin niet kunnen *zondigen*. Te bezien valt of de zedelijke onttakeling van een samenleving ermee samenhangt dat nog veel burgers niet langer een traditioneel godsdienstig geloof belijden. De ontdekking, anderzijds dat iedereen een genetische aanleg voor moraal heeft, verklaart wellicht dat de *ondergang van het Avondland* op zich laat wachten.⁵ Het grootste deel van de burgers voelt zich bovendien nog cultureel verwant aan het christendom.⁶

David Hume had al beweerd dat de mens niet vijf, maar zes zintuigen heeft – een sensor om goed en kwaad te onderscheiden.⁷ En in de antieke sprak Sokrates over *daimonion*, de stem die ons influistert wat te doen en wat te laten. Modern onderzoek duidt er op dat mensen op zijn minst over een gevoel van fairness beschikken.

Antropologen vinden ook bij de meest eenvoudige samenlevingen een zin voor gerechtigheid. Tegelijkertijd is er een cultuurhistorische evolutie van het aangeboren rechtsgevoel naar steeds hoger ontwikkelde zedelijke en juridische standaarden - opstijgende naar mensenrechten, volkenrechten, dierenrechten en een eerste ethische aanzet tot plantenrechten⁸.

Materialisten verklaren ook de moraal uit de – onverklaarbare - eigenschappen van de *fermionen*, de deeltjes waaruit alles heet te bestaan – ook gedachtengoed en gevoelswereld en al wat kunsten, literatuur en wetenschappen voortbrengen sinds de mens zijn talenten uitleeft.

Idealisten schrijven de moraal toe aan het wezen van de mens, Gods geniaalste schepsel. De mens onderscheidt zich van de Maker door gebreken. Daardoor valt er aan de vervolmaking van de mens continu te werken. Alleen dieren of planten zijn als levende wezens zoals ze moeten zijn. Zonde is het gevolg van de *vrije wil*, de keuzevrijheid die de mens het leven moreel zo moeilijk maakt. Maar Gods wil is dat

⁴ Sünde, Karl Hörmann, Lexikon der christlichen Moral

⁵ De auteur van de these van de “Untergang des Abendlandes” (1918), Oswald Spengler, wil niet dat zijn lezers denken dat onze beschaving “wie ein Ozeandampfer” (een oceaanschip) ondergaat, maar dat ze eindigt zoals de antieke wereld.

⁶ Rapport “God in Nederland 1996-2006”, Reformatorisch Dagblad 14-04-2007

⁷ David Hume: An Essay concerning Human Understanding (1690).

⁸ Federal Ethics Committee on Non-Human Biotechnology (ECNH), Switzerland: The Dignity of Living Beings with Regards to Plants.

de mens het ideaal realiseert dat, met liefde als beweegreden, in zijn schepping is gelegd. Hij is zijn medeschepper naast God.

De mens heeft een soortelijk *geweten* (Latijn: *conscientia*) dat zich cultureel in vele schakeringen uitdrukt. Gedragcodes vertonen bij alle volkeren een samenhang met het bovennatuurlijke. Reeds de archeologisch eerste sporen van menselijkheid duiden op een transcendent bewustzijn dat zich daarna in de schitterende verbeelding van vele culturen uitdrukt. Pas in deze eeuw wordt duidelijk dat het om gelijkwaardige menselijke levensvormen gaat die een permanente onderlinge dialoog vereisen. Daar zal naar verwachting een wereldomvattende consensus uit voortkomen over de basis van ware menselijkheid.

Ondertussen geeft de Openbaring van Bahá'u'lláh aan dat wij de barensweeën meemaken van een nieuw wereldbeeld waarin de eenheid van hemel en aarde zal blijken, met één onkenbare Almacht die de natuurlijke kennis aanvult door zich telkens toekomstwijzend te openbaren. Het verzet tegen de mondialisering van de mensheid en de ruimhartigheid van denken die God in dit tijdperk van de mens vraagt, zal door verhelderend inzicht of door fysieke noodzakelijkheden worden gestaakt.

Telkens wanneer de mensheid een collectieve groeifase heeft doorlopen, verschijnt er *de Profeet* en maakt in het denken “alles nieuw”. Bahá'u'lláh komt voor het eerst met de boodschapvat van één wereld. Onder de bewoners van de aarde dienen alle traditionele loyaliteiten, ook die van het geloof, ondergeschikt te zijn aan het burgerschap van een enkel planetair vaderland. *“Men beroeme zich er niet op zijn vaderland lief te hebben, doch stelle er een eer in de wereld lief te hebben.”*⁹

Alle technologieën en politieke beginselen die de eenheid van de wereld fysiek en mentaal mogelijk maken, zijn vanaf het midden van de negentiende eeuw geopenbaard, gevonden of bedacht. Met elke crisis wordt de noodzaak van een nieuwe wereldorde duidelijker. Het is de wijze waarop de krachten van de hemel op verandering aandringen. Bahá'ís geloven dat de toestand van de huidige wereld voortvloeit uit onverschilligheid tegenover Gods wil die gericht is op de verlossing van de aarde van oorlog en onrechtvaardigheid. In die zin verkeert de mensheid in een staat van zonde.

⁹ 'Abdu'l-Bahá, Beantwoorde Vragen, XI, Nederlandse uitgave van 1982; aangehaald in de Inleiding op de publicatie van het wetboek van Bahá'u'lláh, *De Kitáb-í-Aqdas*.

Het beginsel van de zonde bij Bahá'u'lláh

De Bahá'í-leer keurt alles goed wat de geestelijke vooruitgang en het welzijn van anderen dient. Rechtschapenheid en betrouwbaarheid staan bovenaan; roddel is een dodelijk vergif; wie kwaadspreekt berooft zijn slachtoffer van het kostbare goed van het aanzien. Niemand heeft het persoonlijke recht een ander te veroordelen. De mens is als "een mijn vol edelstenen" die pas schitteren nadat ze zijn gedolven en geslepen. God heeft die juwelen laten kristalliseren; de rest moet de mens doen. Hij overtreft in aanleg alle scheppingen en is tot dingen in staat die anders alleen God vermag te doen. Om met al wat hij ontdekt en toepast te kunnen omgaan, mag hij er zich niet heer en meester van wanen.

Bahá'ís handelen niet uit vrees doch uit liefde voor God en Bahá'u'lláh die Gods Geest in deze tijd manifesteert. God is de *immer vergevende Vader*, de *betere vriend* dan het eigen zelf. Bahá'u'lláh leert: *"De Profeten en Boodschappers van God zijn naar de aarde gezonden met als enige doel de mensheid te leiden naar het Pad van de Waarheid."*

De *erfzonde* is geen begrip uit Gods geopenbaarde repertoire, doch een leerstellige conclusie van een lang theologisch discours. De waarheden Gods kan de mens op die manier niet vinden.¹⁰ Door zich te openbaren verlost God de mens uit verstrikkingen in bijgeloof, beweringen en speculaties. Hij opent vensters met uitzicht op waarheden die voor de mens anders verborgen zouden zijn. Daarbij gaat het met name over wezen en zin van ons leven en zijn vaststaande bestemming buiten de aardse werkelijkheid.

De zonde in oudere religies

Het negeren van de wil van God heeft, individueel en collectief, nadelige gevolgen. Uiteindelijk zal blijken dat het verstandiger was geweest anders te handelen dan we deden. Boven het persoonlijke geweten kennen Jodendom, christendom en islam uitvoerige wetverzamelingen – *halacha*, *catechismus* of *sharia*. Zonde kan binnen alle drie systemen een overtreding zijn van geboden, gedragsregels of dogma's.

¹⁰ Het begrip komt ook in de Bijbel niet voor.

Wie een zonde begaat, laadt schuld op zich die vroeger of later vereffend wordt. De straf kan volgens theologen eeuwigdurende opsluiting in de hel inhouden, het *dodenrijk*. Ook hindoeïsme en boeddhisme belijden het beginsel van actie en reactie en spreken van 'hemel' en 'hel'. Een goede daad heeft gunstige gevolgen, en omgekeerd: het slechte wordt door *karma* bestraft, de handeling zelf. (Bahá'u'lláh leert dat "beloning en straf" het universum causaal in evenwicht houden.)

Het christendom kent dagelijkse zonden, zeven hoofdzonden, enkele doodzonden en zelfs de erfzonde van het onnozele kind. Zonde vormt de kern van het geloof dat de Apostel Paulus en de kerkvaders in de eerste zeven eeuwen na Christus rond de *Verlosser* van de vloek van Eden hebben ontplooid. Zonder de sacramenten van de Kerk dreigt de eeuwige verdoemenis.

Pas in het laatste jaar voor het nieuwe millennium heeft paus Johannes Paul II "het beeld van hemel en hel officieel bijgesteld". Het zijn geen locaties "tussen de wolken", maar beschrijven "een levende en persoonlijke relatie met de Heilige Drieëenheid". Volgens de leider van de grootste geloofsgemeenschap van de wereld is de hel weliswaar geen macabere fantasie maar wel "een reële mogelijkheid".¹¹

De islam leert dat de zonde het licht van kennis dooft dat God in de harten heeft ontstoken. Hoe ernstiger de zonde, des te dreigender het vonnis op de *Dag des oordeels*. De Koran waarschuwt: "Voorzeker, die kwaad doen en door hun zonden zijn omringd - zij zijn de bewoners van het Vuur; daarin zullen zij verblijven." (Soera 2:81) Hele passages van het Boek zijn aan de hel en de martelingen gewijd die de ongelovige wachten. Maar wat het geloof toestaat of niet, dus *halal is* dan wel *haram*, bepalen in de praktijk sekte, traditie en folklore. Zonde is daardoor ook in de islam een rekbaar begrip.

In het jodendom is zonde een overtreding van de wetgeving die Mozes in de *Torah* openbaart, en van de voorschriften in de overige boeken van de *Tenach* ('Oude Testament'). Samen vormen die wetten en richtlijnen de *halacha* (traditie). Van de, oorspronkelijk, 610 heilige wetten worden er door getrouwen in de leer nog steeds meer dan driehonderd toegepast. Het is onvermijdelijk dat mensen zondigen; zij moeten immers kiezen, ook al zijn hun inzichten onvolkomen en het vlees zwak. De

¹¹ Paus Johannes Paul II, Generale audiëntie van 28-07-2008 : „Die Bilder, durch welche die Heilige Schrift uns die Hölle darstellt, müssen richtig gedeutet werden. Sie zeigen die ganze Vereitelung und Leere eines Lebens ohne Gott. Die Hölle stellt mehr als einen Ort dar, nämlich die Situation, in der sich jener wiederfinden wird, der sich freiwillig und endgültig von Gott, Quelle des Lebens und der Freude, entfernt.“ - //vatican.va

joods denkende mens ziet in zijn onvolmaaktheid het adequate verschil met de volmaaktheid van zijn Schepper die het zwakke moment van Adam en Eva niet ieder mensenkind blijft aanwrijven.

De mens beïnvloedt door zijn handelingen in welke staat van vreugde dan wel benauwdheid hij zal herleven bij de *Opstanding der doden* op de *Dag der dagen* die ook christendom en islam voorspellen. Voor bahá'ís staan er geen doden op maar mensen die geestelijk ontwaken op de *Dag*, waarop God opnieuw verschijnt zoals de zon van een geestelijke lente.

De oosterse godsdiensten kennen niet één opstanding uit de dood, maar *samsara* – de herhaaldelijke wedergeboorte (*reïncarnatie*) in een telkens ander lichaam dat zich doorgaans niets herinnert van wat eerder was. Het zachtmoedig aandoende boeddhisme kent in werkelijkheid zelfs 136 (hete en koude) hellen of *naraka's* die de zondaar moet doorleven om daarna op te stijgen naar de hogere rijken van bestaan. Alles draait om het leed van verlangen dat slechts moeizaam, in opeenvolgende levens, overwonnen kan worden.¹² Uiteindelijk zal de mens *nirwana* bereiken, op weg naar uiterste verlossing. De huidige Dalai Lama kent er twee versies van:

“De ene vat het nirwana op als een plaats waar geen lijden bestaat, een aangename plek, een verheven rijk. In de andere visie is het nirwana een gemoedsgesteldheid waarin de psyche volkomen losgemaakt is van dwalingen en bezoedelingen en is opgegaan in de werkelijkheid, zoals die door een verlicht wezen wordt ervaren.”¹³

In het hindoeïsme is nirwana de uiteindelijke verlossing in een staat van bewustzijn die zelfs niet te vatten is in termen van *licht en donker*. Maar de mens kan zich, door te zondigen, zo verlagen dat hij voor straf als heilige rat of tempelaar reïncarneert en opnieuw moet beginnen aan de beproevingen van de ziel op haar lange, lange zwerftocht naar het onbeschrijflijke, waarin alle droefheid overgaat in eeuwige gelukzaligheid.

¹² <http://watisislam.nl/default.asp?id=359>

<http://buddhism.ygoy.com/what-are-the-six-buddhist-realms/>

[http://en.wikipedia.org/wiki/Naraka_\(Buddhism\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Naraka_(Buddhism))

¹³ Dalai Lama, *De weg naar vrijheid* pag 121/122

Een voortbestaan in een toestand van onbeschrijfelijk geluk dat wij als persoon ervaren is ook het vooruitzicht dat Bahá'u'lláh openbaart. Het siert daarom de mens dat hij zich zo tracht te gedragen als het Gods hoogste, eeuwige schepsel betaamt. God zal hem daarbij nooit laten vallen. *“Voorwaar, Hij is barmhartig en vergevensgezind jegens Zijn dienaren.”*

GCV

Uit de Openbaring van Bahá'u'lláh

“De dagen van uw leven zullen voorbijglijden, en alle dingen waarmee gij u bezighoudt en waarop gij u beroemt, zullen vergaan, en gij zult voorzeker worden opgeroepen door een stoet van Zijn engelen om te verschijnen op de plek waar de ledematen van de gehele schepping zullen beven en iedere onderdrukker zal sidderen. Gij zult worden gevraagd naar de dingen die uw handen hebben bedreven in geheel uw ijdele leven, en zult worden beloond voor uw daden. Dit is de dag die u onvermijdelijk zal overvallen